

هبلغ شایسته

مصطفی محمدی اهوازی

ظالمان و اجرای احکام خداوند در روی زمین باید هر چه سریعتر و بهتر خود را به این سلاح اساسی مجهز نمایند. مع الاسف بنا به فرموده حضرت امام راحل (ره): «قدرت تبلیغاتی ما بسیار ضعیف و ناتوان می باشد»^(۳). تاسف بیشتر آن هنگام خود را می نمایاند که می بینیم استکبار جهانی و صهیونیسم و در کنار این دو، دنیای مسیحیت با تمام قوا مشغول هر چه بیشتر مجهز نمودن خود به پیشرفته ترین ابزار تبلیغی می باشند. در این مقام جهت تذکر، مقدار اندکی از تبلیغات آنها را به روایت آمار بیان می نماییم. باشد که موجب تنبه نویسنده و خوانندگان شود تا فرمایشات گهربار حضرت امام خمینی (س) را در مورد وظایف مسلمانان و روحانیون در امر تبلیغ هر چه بهتر به گوش جان بسپاریم و عمل نماییم. ان شاء الله.

خبرگزاری «آسوشیتدپرس» -

امروز جهان روی تبلیغات می چرخد
امام خمینی علیه السلام

از جمله مسائل بسیار مهم و حیاتی در قرن حاضر، مسئله تبلیغ و تبلیغات است. اهمیت این امر برای دنیا طلبان در تحریف حقایق و یافتن قدرت و حفظ آن است.

علی رغم وحشی ترین جنایات، خود را مظلوم ترین انسان معرفی می نمایند به گونه ای که عامه ی مردم نیز این دعوی ناحق ایشان را می پذیرند. از همین جهت است که ناپلئون بناپارت می گوید:

«از صدای قلم روزنامه نگاران بیشتر می ترسیم، تا صغیر گلوله»^(۱).

و کارتر (رئیس جمهور اسبق آمریکا) در مورد اهمیت تبلیغ می گوید: «یک دلار برای تبلیغات بهتر است تا ده دلار برای تسلیحات»^(۲).

و دقیقاً به همین علت است که انسان های صالح و مصلح نیز برای مقابله بلکه تهاجم هر چه قوی تر بر علیه ظلم و

مهمترین ارگان خبری که مرکز آن در شهر نیویورک است - روزانه ۱۷ میلیون کلمه خبر به سراسر دنیا مخابره می‌کند. «یونایتد پرس» نیز روزانه ۱۴ میلیون کلمه خبر برای ۷ هزار مشترک خود، در ۹۰ کشور جهان ارسال می‌کند خبر گزاری انگلیسی، رویتر در ۶۹ کشور جهان دفتر دارد و اخبار خود را به ۱۳۸ کشور جهان می‌رساند^(۴).

تشکیلات تبلیغی مسیحیت نیز به گونه‌ای است که از سال ۱۹۳۱ واتیکان یک فرستنده‌ی رادیویی به وسیله «پاپ پیوس ششم» و «مارکوتی» تأسیس کرده و این رادیو ۲۰ ساعت در شبانه‌روز به ۳۰ زبان زنده دنیا برنامه پخش می‌کند و شنوندگان خود را در جریان مسائل و اخبار مربوط به کلیسا و جهان قرار می‌دهد. نشریات وابسته به واتیکان که در سراسر دنیا به زبانهای گوناگون منتشر می‌شود، بالغ بر پنج هزار نوع با دو میلیارد تیراژ است^(۵).

لذا بر ما مبلغان و مسلمانان است که تمام تلاش و کوشش خود را مصروف رشد و اعتلای اسلام کرده، در این راه از هیچ عملی دریغ نوزیم.

این حقیر نیز بر آن شدم که برخی از وظایف مبلغان گرامی را از دیدگاه امام خمینی(س) آن عالم ربانی و سیاستمدار فکور برشمرم، باشد که آنها را چراغ راه تبلیغ خود قرار دهیم.

۱- احاطه به مسائل روز

در این زمان آگاهی و تسلط کامل بر حوادث اطراف از واجبات تبلیغ می‌باشد، و بر مبلغ است که تا حدّ توان خود، بدانها توجه نموده و از هر گونه سستی و فتور پرهیز نماید. بحمدالله با پیروزی انقلاب اسلامی و رشد جامعه، مردم و جوانان به مبلّغی که از مسائل روز بی‌خبر یا کم اطلاع باشد توجه نمی‌کنند و بدین سان مبلّغ قدرت و توان تبلیغی خود را از دست می‌دهد.

امام^{علیه السلام} در این مورد می‌فرمایند: «مجتهد باید به مسائل زمان خود، احاطه داشته باشد.»^(۶)

تذکر این نکته خالی از فایده نیست که منظور از احاطه، شناخت جزئی مسائل نیست زیرا که این نوع شناخت احاطه‌آور نمی‌باشد بلکه پیوند و ربط میان این جریانات است که انسان را محیط بر مسائل می‌کند، و طبیعی است

که در این صورت نه تنها شبهات نمی‌تواند او را از صراط مستقیم منحرف کند، بلکه می‌تواند از او فردی هادی و راهنما برای اقشار دیگر بسازد.

حضرت امام علیه السلام که تفکر و تأملی دقیق در مسائل روز داشتند، در لحظات بحرانی و حساس، یعنی، آن هنگام که به حرکت خزانده‌ای علیه اسلام و مسلمین در دولت منحوس پهلوی پی می‌برند، صدای کوبنده‌شان کاخ آنها را به لرزه درمی‌آورد و خواب شیرینشان را به کابوسی تبدیل می‌کرد.

یکی از بیانات امام راحل (ره) را با هم می‌خوانیم:

«شما ببینید که محمدرضا چه ضربه‌ای به روحیه پزشکان ما زد، او با طبیبان به گونه‌ای برخورد کرده بود؛ که مثلاً، برای یک عمل جراحی باید روانه خارج شد. این خود نقشه‌ای بود برای تضعیف روحیه متخصصین ما تا خیال کنند در تمام زمینه‌ها عقب افتاده هستند.»^(۷)

می‌بینیم که اگر امام (ره) احاطه به این اعمال نداشت، این برداشت میسر نمی‌شد نه آن که مسائل جزئی مثل

تعداد مسافرت‌های محمدرضا را بدانند که هیچ تأثیری در فهم حرکت‌های خائنانه او نخواهد داشت.

۲- آمادگی رویارویی با مسائل جدید
اگر مبلغ احاطه‌ی کامل به دست بیاورد، می‌تواند با آمادگی کامل با تشبیهات و شبهه پراکنی‌ها روبرو شود و جواب مناسب برای دشمنان یا دوستان تحت تأثیر آماده سازد. و بدین وسیله جامعه را به سرمنزل مقصود راهنمایی کند.

امام (ره) در این مورد خطاب به مبلغین اسلام و روحانیون می‌فرماید: «باید نبض تفکر و نیاز آینده‌ی جامعه را همیشه در دست خود داشته باشند و همواره چند قدم جلوتر از حوادث، مهیای عکس العمل مناسب باشند، چه بسا شیوه‌های رایج اداره‌ی امور مردم در سالهای آینده تغییر کند و جوامع بشری برای حل مشکلات خود به مسائل جدید اسلام نیاز پیدا کنند، علمای بزرگوار اسلام از هم اکنون باید برای این موضوع فکری بکنند.»^(۸)

آری، مبلغ چیره‌دست با احاطه بر مسائل روز جامعه خود می‌تواند تا

بی جواب بماند و...» (۹).

۳- اهتمام به امور مسلمین

دین اسلام به نوع دوستی و انسان دوستی اهمیت داده و کمک به مسلمانان و توجه به وضع و حال آنها را وظیفه مسلمانان قلمداد می‌کند و یاری مسلمینی که دچار فقر مادی و معنوی می‌باشند و برای احقاق حقوق خود هیچ پشتیبان و یآوری ندارند تکلیف مسلمانان معرفی فرموده است و از سوی دیگر خداوند عزوجل طرد و عدم توجه به ایشان را توسط پیامبر ﷺ به شدت نفی می‌کند و پیامبر ﷺ خطاب به دنیاپرستان می‌فرمایند: «وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا...» (۱۰)؛ «من هرگز مردم با ایمان را (اگر چه به نظر شما فقیر و بی چیز باشند) از خود دور نمی‌کنم».

و پرواضح است که روحانیون و مبلغین عزیز نیز از آنجا که انتسابشان به وجود مقدس پیامبر ﷺ بیشتر است، باید به این نکته توجه و آفری داشته باشند.

امام راحل (ره) نیز این مهم را در نظر داشته و در خطاب به ائمه‌ی جمعه مراکز استانهای سراسر کشور در تاریخ

حدودی به برخی از مسائل جدید که هنوز برای بشریت چهره‌ی خود را نمایان نکرده است، دست یابد و در حل آن بکوشد و یا حداقل خود را آماده‌ی مقابله و رویارویی با آن بکند.

اتفاقاً این مطلب یکی از دو مسئله اساسی‌ای بود که رهبر فرزانه انقلاب در جمع فضلا و علمای حوزه علمیه‌ی قم بدان اشاره کردند و علمای سلف را دارای این صفت دانستند، و فرمودند:

«در زمان شیخ طوسی اگر دشمن مکتب اهل بیت می‌گفت: «لامصنّف لکم!»؛ شما کتاب و تصنیف ندارید، شیخ طوسی خودش به تنهایی وارد میدان می‌شد و بزرگترین کتاب رجالی را تلخیص می‌کرد و اختصاصاً یک کتاب و فهرست رجالی دیگر می‌نوشت،... هنوز اشکال کسی که می‌گفت: «فقه ندارید» از خانه‌اش بیرون نرفته بود که ناگهان یک کتاب عظیم پرفرع پر تحقیق (به حسب سطح تحقیق آن روز) و «مبسوط» عرضه می‌گردید. اگر «محمّدبن زکریای رازی» چهار کلمه‌ی الحادی بر زبانش جاری می‌شد، فوراً «سیدمرتضای رازی» در ردّ او کتاب می‌نوشت و نمی‌گذاشت حرف او

۶۱/۷/۲۲ می فرمایند:

«ما باید... اهتمام به امور مسلمین داشته باشیم و اهتمام به امور مسلمین تنها مسئله گویی نیست، علاوه بر آنها، امور سیاسی، اجتماعی و سایر گرفتاریهای مسلمین است که هر کس به آنها اهتمام نکند مسلمان نیست، شما (روحانیون و مبلغان) باید بر تمام امور مسلمین نظارت داشته باشید.»
و در جای دیگر می فرمایند:

«خدمت همین نیست که درس بخوانید، موظفید برای گرفتاریهای مسلمین کوشش کنید و در این راه با دشمنان مبارزه کنید.»^(۱۱)
۴- تبلیغ عملی

در دین مبین اسلام ارزش واقعی به عمل کردن به دستورات اسلامی است و قرآن کریم عالمان بی عمل را مانند «حمار» معرفی می کنند.

در جای دیگر می فرماید:

«يا ايها الذين آمنوا لم تقولون ما لاتفعلون كبر مقتاً عند الله ان تقولوا ما لاتفعلون»^(۱۲)؛ ای کسانی که ایمان آورده اید! چرا سخنی می گوید که عمل نمی کنید؟! نزد خدا بسیار موجب خشم

است که سخنی بگویند که عمل نمی کنید!»

پس تبلیغ بی عمل نه تنها عبادت محسوب نمی شود بلکه موجب برانگیختن خشم و غضب الهی نیز می شود.

از این آیه شریفه جهات زیر فهمیده می شود:

الف - تبلیغ باید با عمل، هماهنگ باشد.

ب - تبلیغ بدون عمل، موجب دوری از خدا می شود.

امام صادق علیه السلام می فرمایند: «كونوا دعاة الناس بغير السننكم ليروا منكم الورع والاجتهاد والصلوة والخير و ان ذلك داعية»^(۱۳)؛ مردم را با غیر از زبان - یعنی عمل - دعوت کنید مردم باید تقوی و کوشش و نماز و عمل خیر را از شما ببینند و این همان تبلیغ و دعوت واقعی می باشد.

آثار تبلیغ بدون عمل

الف: گفتار بدون تأثیر

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«ان العالم اذا لم يعمل بعلمه زلت موعظته عن القلوب كما يزل المطر عن

الصفاء^(۱۴)؛ عالم اگر به علم و دانش خود عمل نکند، موعظه‌ی او از دلها می‌لغزد، همان طوری که باران از سنگ صاف (و غیر قابل نفوذ) می‌لغزد.

پیامبر اسلام ﷺ می‌فرماید:

«یا ابا ذر! مثل الذی یدع بغير عمل، کمثل الذی یزمی بغير وتر»^(۱۵)؛ ای ابو ذر! مثل کسی که مردم را به دین دعوت می‌کند، اما خود اهل عمل نیست، مانند کسی است که تیراندازی می‌کند، بدون این که کمانی داشته باشد.

ب: تبلیغ بی‌عمل و دوری از خدا

امام سجاده علیه السلام می‌فرمایند:

«ان العالم اذا لم یعمل بعلمه لم یزد صاحبه الا کفراً و لم یزد من الله الا بعداً»^(۱۶)؛ اگر عالمی به علم خود عمل نکند، این علم موجب کفر برای صاحبش می‌شود و برای او چیزی از جانب خدا جز دوری از خدا نمی‌آورد.

ج: افسوس در قیامت

امام باقر علیه السلام به یکی از یاران خویش فرمودند:

«ابلق شیعتنا انه لم ینال ما عند الله الا بعمل، و ابلغ شیعتنا ان اعظم الناس حسرة یوم القیامة، من وصف عدلاً ثم

یخالفه الی غیره»^(۱۷)؛ به شیعیان ما برسان که به نعم الهی نزد خداوند نایل نمی‌شوید مگر با عمل، و همچنین به شیعیان ما برسان که حسرت‌مندترین مردم در روز قیامت، کسی است که عدل و عدالت را بیان کند، اما خودش به آن عمل ننماید.

امام راحل (ره) نیز علاوه بر این که خود الگوی حسنه‌ای در عمل برای دیگران بودند، روحانیون را نیز هشدار داده و از این که عملی برخلاف اسلام یا شئون روحانیت و آنچه می‌گویند، انجام دهند نهی می‌کردند.

«مسئولیت شما (روحانیون) یک مسئولیت بزرگی است که از همه مسئولیتها بالاتر است، اگر خدای ناخواسته خطایی از بعضی افراد ما صادر شود، آنهایی که با اسلام مخالفند، این خطا را به حساب اسلام می‌گذارند»^(۱۸)،

۵- توجه به تبلیغات خارج از کشور

دین اسلام به یک ملت و کشور خاصی اختصاص ندارد، بلکه داعیه جهانی بودن را همیشه در نهاد خود حفظ کرده است، از این جهت وجود مقدس پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به سرعت به سران

در خارج تقویت کند (۱۹).

و در وصیت نامه گهربار خود می‌فرمایند:

«باید وزارت خارجه کوشش کند تا سفارتخانه‌ها نشریات تبلیغی داشته باشند و چهره نورانی اسلام را برای جهانیان روشن نمایند که اگر این چهره با آن جمال جمیل که قرآن و سنت در همه ابعاد به آن دعوت کرده از زیر نقاب مخالفان اسلام و کج فهمی‌های دوستان خودنمایی نماید، اسلام جهانگیر خواهد شد و پرچم پرافتخار آن در همه جا به اهتزاز خواهد آمد».

آری بر منادیان اسلام است که صدای رسای اسلام را به اقصی نقاط

کشورهای یمن، حبشه، روم، ایران و یمامه مبنی بر دعوت به اسلام نامه نوشتند و حضرت امام خمینی نیز به بزرگترین رهبر مارکسیست جهان نامه نوشته، او را به اسلام فرا خواندند و از طرف دیگر وزارت خارجه، فرهنگ و ارشاد را تشویق به این امر نمودند که برای تبلیغ در خارج از کشور کوشش نمایند و می‌فرمایند:

«ما تبلیغاتمان در خارج بسیار ناقص است و اشخاصی که از خارج می‌آیند اینجا و با من ملاقات می‌کنند، همه از این مطلب شکایت دارند که در خارج تبلیغات کم است... و دولت و وزارت ارشاد موظف است که تبلیغات را

جهان برسانند تا پاسخی قانع به ندای تشنگان حقیقت باشد.

مقام عظمای رهبری انقلاب نیز در مجمع فضلالی حوزه علمیه قم در سال ۱۳۷۴ به این مطلب اشاره کرده و فرمودند: «... الان در آفاق دنیا (آفریقا و اروپا و آسیا) مرتب از ما روحانی می‌خواهند، من در سال (۱۳۷۰) که همین جلسه را با شما داشتم، مطرح کردم که بعضی از آقایان اعلام - که برای کاری به خارج از کشور تشریف می‌برند، وقتی برمی‌گردند - می‌گویند: دانشجویان فلان جا را دیدیم که چقدر به روحانی احتیاج داشتند، چرا کسی را به آنجا نمی‌فرستید؟ می‌گوییم: پس خوب شد که شما برای معالجه به آنجا تشریف بردید و این حقیقت را به چشم خودتان دیدید. امروز، از همه جای دنیا درخواست فراوان است.»^(۲۰)

ع- شبهه زدایی

یکی از اهداف مهم مرزبانان عقیده، رفع شبهه و ابهام از افکار مردم است زیرا که وجود شبهه و شک و تردید با گذر زمان از عمل و پایبندی به مسائل می‌کاهد و در نتیجه به فراموشی سپرده

می‌شود، لذا بر پاسداران حقیقت است که برای لحظه‌ای از این مهم غفلت ننمایند.

تهاجمات فرهنگی دشمن علیه جمهوری اسلامی بعد از ناکامی در جنگ نظامی، گسترش و شدت یافت و پخش شایعات، شبهه‌های فقهی، کلامی و... توسط عناصر خود فروخته غرب از داخل و خارج کشور همه و همه برای به زانو درآوردن انقلاب مبارک ما، شروع شد. ما نیز باید با همان قدرت و بلکه بیشتر به مقابله با آنها بپردازیم و شبهات را به گونه‌ای منطقی و مستدل پاسخ بدهیم. امام راحل در کتاب «ولایت فقیه» خود می‌فرماید:

«... شما (روحانیون) باید به تبلیغات و تعلیمات در جهت معرفی و بسط اسلام همت بگذارید. ما موظفیم ابهامی را که نسبت به اسلام به وجود آوردند، برطرف سازیم. تا این ابهام را از اذهان نزداییم، هیچ کاری نمی‌توانیم انجام بدهیم، ما باید خود و نسل آینده را وادار کنیم و به آنها سفارش کنیم که نسل آینده‌ی خویش را نیز مأمور کنند، این ابهامی را که بر اثر تبلیغات سوء چند صد ساله

عناوین مختلف تکرار شده است.
امام خمینی علیه السلام به این مطلب اشاره کرده و می‌فرمایند:

«بعضی از مسائل است که اهمیتش این قدر زیاد است که باید آن مسائل را تکرار کرد، کتابهایی که برای انسان‌سازی آمده است مثل قرآن کریم و کتابهایی که در اخلاق نوشته می‌شود و مقصد ساختن یک انسان است و ساختن یک جامعه است. به حسب اهمیت هر موضوعی در آنها تکرار شده است... نکته تکرار ادعیه و تکرار نماز در هر روز چندین دفعه و همیشه این است که انسان با گفتن و شنیدن، خود انسان قرائت می‌کند و می‌شنود، این آیاتی که سازنده است مثل سوره‌ی مبارکه‌ی حمد - که یک درس سازنده است - انسان باید اینها را تکرار کند.»^(۲۲)

۸- فراگیری زبانهای زنده دنیا
با دقت و توجه به نیاز کشورهای

نسبت به اسلام در اذهان حتی بسیاری از تحصیل کرده‌های ما پیدا شده، رفع کنند، جهان بینی و نظامات اجتماعی اسلام را معرفی کنند، حکومت اسلامی را معرفی نمایند تا مردم بدانند، اسلام چیست و قوانین آن چگونه است.»^(۲۱)

۷- تکرار مطالب مهم

به طور کلی مبلغ باید از تکرار کلمات، جملات و مطالب بپرهیزد مگر در مواردی که تکرار در آنها موضوعیت داشته باشد، همچون مسایل اخلاقی که همیشه باید تذکر داده شود، و همچنین است مسایل مورد ابتلای مردم و مطالب عبرت‌انگیز که باید زیاد تکرار شود، همان طور که قرآن آنها را زیاد تکرار می‌کند، به طور مثال بیش از ۹۰۰ آیه در قرآن مربوط به حضرت موسی علیه السلام و امتش می‌باشد و یا مسئله غافل نشدن و در محضر خدا بودن حدود ۱۰۰ بار با

مختلف در امر تبلیغ پی به اهمیت یادگیری زبانهای زنده دنیا خواهیم برد و بر ماست که حداقل با تسلط بر یک زبان زنده دنیا بتوانیم، معارف عمیق و گوارای اسلام شیعی را بر جویندگان حقیقت عرضه نماییم.

بحمد الله، امروز حوزه‌های علمیه به اهمیت این امر مهم به خوبی پی برده‌اند و به سرعت در حال پر نمودن جای خالی این نیاز هستند.

امام راحل(ره) در این مورد می‌فرمایند:

«اگر ما همه زبانها را برای تبلیغ اسلام بدانیم عبادتی بزرگ است. ما با زبان اینجا که نمی‌توانیم برای مردم آمریکا و سایر کشورها مسائل اسلام را بگوییم.» (۲۳)

و می‌فرمایند: «امروز احتیاج است که جزو برنامه تبلیغات مدارس دینی، زبانهای زنده دنیا باشد.» (۲۴)

پی‌نوشت

- ۱ - تبلیغات دینی ابزار و شیوه‌ها، احمد رزاقی، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷، ص ۲۱.
- ۲ - همان، ص ۲۱.
- ۳ - وصیت نامه حضرت امام خمینی.

۴ - روشهای تبلیغ و سخنرانی، احمد صادقی اردستانی، ص ۱۳، به نقل از کیهان، ۱۳۶۸/۱/۶، ص ۱۰.

۵ - همان، ص ۱۵، به نقل از مجله حوزه، شماره ۲۹، دی و بهمن ۱۳۶۷، ص ۱۵۷.

۶ - صحیفه نور، ج ۲۱، ۱۳۶۷/۱۲/۳، صفحه ۸۸ تا ۱۰۱.

۷ - صحیفه نور، ج ۱۶، ص ۸۱.

۸ - صحیفه نور، ج ۲۱، ۶۷/۱۲/۳، صفحه ۸۸ تا ۱۰۱.

۹ - منشور ولایت، سخنرانی مقام معظم رهبری، مدرسه فیضیه قم، آذر ماه ۱۳۷۴، ص ۱۲.

۱۰ - هود/۲۹.

۱۱ - در جستجوی کلام امام، دفتر هشتم، ص ۲۷۲.

۱۲ - صف/۲ و ۳.

۱۳ - وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۱۹۴.

۱۴ - اصول کافی، ج ۱، ص ۴۴.

۱۵ - مکارم الاخلاق، ص ۵۴۵.

۱۶ - اصول کافی، ج ۱، ص ۴۵.

۱۷ - اصول کافی، ج ۲، ص ۳۰۰.

۱۸ - صحیفه نور، ج ۹، ص ۵۰، ۵۸/۶/۱۶.

۱۹ - بیانات امام امت، خطاب به اعضای شورای عالی تبلیغات اسلامی، صحیفه نور، ج ۱۶، ص ۱۵۰.

۲۰ - منشور ولایت، سخنرانی مقام معظم رهبری، مدرسه فیضیه قم، آذر ماه ۱۳۷۴، ص ۱۹.

۲۱ - امام خمینی، ولایت فقیه، ص ۱۷۷، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۵۷.

۲۲ - صحیفه نور، ج ۱۳، ص ۱۹۹.

۲۳ - صحیفه نور، ج ۱۸، ۶۲/۶/۲، ص ۷۹ تا ۸۰.

۲۴ - صحیفه نور، ج ۱۸، ۱۳۶۲/۶/۱۵، ص ۹۸ تا ۱۰۳.